

DE CONTEXT

VAN EEN VERWARRENDE VERBINTENIS

Vooraleer we nadenken over hoe we als volgeling van Christus een kuis leven kunnen leiden, is het essentieel om te inventariseren wat deze vraag in de huidige westerse context - op een nogal nieuwe manier - kenmerkt. Er zijn weinig publicaties over kuisheid. De publicaties die een beetje gedateerd zijn, lijken erg uit de pas te lopen met onze huidige levensstijl en relaties. Onze relatie met de wereld en de relatie met ons eigen lichaam is aan het veranderen. Met deze context moet rekening worden gehouden bij het verwelkomen van jonge mensen in levensvormen waar kuisheid essentieel is en ook bij het begeleiden van oudere mensen die rond kuisheid met ongewone moeilijkheden geconfronteerd worden.

Tussen "te goed" en "te slecht", het echte werk

Weinig beroepslevens verlopen vandaag de dag volgens het trage tempo van de natuurlijke groei, terwijl we er wel rekening mee houden als het om de groei- en rijpingsfasen van planten gaat. Ons leven is snel en gefragmenteerd en we groeien niet in hetzelfde tempo als bomen. Als we ons leven vanuit een evaluatief oogpunt bekijken, zijn we niet erg geneigd om het te zien in termen van de lange termijn, maar veel meer als een opeenvolging - of zelfs een naast elkaar laten bestaan - van ervaringen, van korte momenten zonder samenhang. Door ons leven op te delen in momenten die weinig met elkaar te maken hebben, ontstaat een ernstig gevaar van moreel dualisme. Door ons leven op te delen krijgt de kwaliteit van elke afzonderlijke ervaring voorrang boven wat er op lange termijn in iemand wordt opgebouwd. Als gevolg daarvan zijn we veel meer gespitst op de ethiek van een handeling dan op een deugden-ethiek: bio-ethische kwesties zijn hier een goed voorbeeld van.

De lange duur en de lange termijn zijn vreemde realiteiten voor veel jongeren. Het enige dat telt is de eenmalige ervaring, hoe men dat waardeert en hoe het voelt. Dit gaat vaak op een nogal eenvoudige manier, met weinig marge tussen wat 'geweldig' en wat 'waardeloos' is. Deze onherroepelijke oordelen over dit of dat moment, zonder rekening te houden met de langere duur, hebben een directe impact op het vermogen om een verbintenis aan te gaan of na te komen. Als je niets voelt tijdens een ontmoeting, moet je stoppen met de relatie. Als je een ervaring hebt die niet past in de rest van je leven - verliefd worden terwijl je priester of religieus bent, bijvoorbeeld - moet je alles onmiddellijk en volledig in vraag stellen. Er zit een element van idealisme in deze exclusieve nadruk op de eenmalige ervaring, op het huidige moment. Elke ervaring, elk moment, moet consistent zijn en maximale betekenis of voldoening geven. Anders wordt het als nietswaardig beschouwd, en wordt ook de richting die men is ingeslagen in twijfel getrokken. Dit is wat falen zo moeilijk te verdragen maakt, of het nu op moreel, spiritueel of professioneel gebied is.

Er schuilt een groot gevaar in deze alles-of-niets benadering van het affectief leven, vooral in onze manier van leven. Maar al te vaak zien we dat religieuzen of priesters terugkomen op hun geloften omdat ze niet in staat waren om een crisissituatie het hoofd te bieden, of het hoofd geboden hebben

in termen van "alles of niets". Een overtreding of een mislukking stelt onmiddellijk de totaliteit van een leven en de integriteit van een verbintenis ter discussie. Ik zeg niet dat een overtreding niet ernstig is, of dat een mislukking niet pijnlijk is, maar ik geloof wel dat we er vanwege onze bezorgdheid rond authenticiteit en ons gebrek aan voorbereiding een buitensporig belang aan hechten. Het morele leven bestaat uit vallen en falen, waar we ons uit moeten ontworstelen. Paradoxaal genoeg ervaren degenen die te radicale conclusies trekken uit zulke ervaringen omwille van authenticiteit in het geloof vaak het tegenovergestelde! Ze spelen de zonde in de kaart en niet het geloof: want ze identificeren zich of laten zich identificeren met wat ze hebben gedaan, terwijl ze verder nergens meer aan denken. Je moet je tienerjaren al voorbij zijn om te beseffen dat één avond van verleiding niet noodzakelijkerwijs dertig jaar trouw in twijfel trekt, hoewel het wel een ervaring is die serieus genomen moet worden. De ervaring van overtreding en onverenigbaarheid is niet onbelangrijk, maar het kan de rest van een bestaan niet tot niets reduceren. Toen ik novice was, hadden we een Provinciaal Overste die ons graag uit onze zekerheden schudde met kleine provocaties. Ik zal nooit de dag vergeten dat hij in alle ernst tegen me zei: *"Kuisheid wordt pas interessant als je verliefd wordt."* Destijds was ik een beetje geschokt door deze uitspraak, omdat ik ervan overtuigd was dat als je verliefd was, het een teken was dat je niet langer kuis was. Een paar decennia later begin ik te denken dat hij gelijk had. De deugd van kuisheid bestaat niet uit het koste wat kost vermijden van de emoties van het affectieve leven, maar uit het volhouden van je toewijding op de lange termijn, te midden van de stormen van het leven.

Er is een bepaalde vorm van hoogmoed in de adolescentie die mensen ertoe brengt te denken dat ze niet onderworpen zijn en zullen zijn aan de vormen van compromis en ambiguïteit die ze bij vorige generaties hebben gezien. Vandaag de dag hechten jonge christenen veel belang aan de authenticiteit van hun morele leven en dit leidt ertoe dat ze een tamelijk radicale visie hebben op hun christelijke identiteit of religieuze leven. Ze zijn nauwelijks geneigd om compromissen te sluiten, in het bijzonder met de eisen van het secularisme, en zijn ervan overtuigd dat je je vaandel niet in je zak moet steken, dat je niet te gemakkelijk moet toegeven aan de zachte consensus en dat je moet weten hoe je je geloof moet belijden. Elke poging om het morele leven voor te stellen als een zoektocht naar het goede die soms - en vaak zelfs - in een mist wordt geleefd, wordt als gevaarlijk afgewezen. En dan, naarmate de jaren verstrijken, zien we dezelfde mensen die, in het beste geval, een beetje flexibeler worden, of, en dit is helaas het meest voorkomende geval, instorten tegenover een ideaal waarvan ze beseffen dat het onbereikbaar is, maar waarover ze niet willen rouwen. Hun redenering lijkt te zijn: *een priester moet een heilige zijn (zoals ik me voorstel dat ik moet zijn) anders heeft het geen zin. Ik kan geen heilige zijn (op die manier), dus stop ik ermee.* Misschien was het beter geweest om zichzelf een paar vragen te stellen over dit concept van heiligheid. Er is nog veel te doen op het gebied van reflectie en prediking over zwakheid en falen, in een wereld waar het professioneel, emotioneel, seksueel en spiritueel verboden is om zwak, kwetsbaar of ziek te zijn. Ik voel me net zo ongemakkelijk bij het oude discours dat ziekte voorstelde als Gods wil waaraan we ons moesten onderwerpen als bij een meer hedendaags spreken waarbij genade en genezing zodanig met elkaar samenvallen, dat we soms de indruk hebben dat het een foutje is, of beter gezegd een zonde, om nog steeds ziek te zijn of een deuk te hebben opgelopen in het leven. Je moet echt over je tienerjaren heen zijn om waarlijk te kunnen integreren wat Paulus, misschien tegen zijn wil, werd voorgehouden: *"Mijn genade is je genoeg, want kracht openbaart zich in jouw zwakheid"*. (2 Kor 12, 9).

De cultus van prestatie, tot aan almachtswanen toe

Almacht is een verleiding die zo oud is als de mensheid zelf. Het uit zich op vele manieren. Lange tijd was het het duidelijkst in de literatuur, in de heroïsche verhalen van mannen en vrouwen die in alles slaagden. Vandaag heeft het zijn stempel op ons gedrukt op een nieuwe manier, omdat het

daadwerkelijk bereikbaar lijkt te zijn. De technologische vooruitgang stelt ons in staat om te geloven dat de wereld binnen handbereik is. Het klimaat van competitie, dat ons kenmerkt van school tot werk, legt ons op vele manieren een cultus van prestatie op die zelfs ons spirituele leven kan beïnvloeden. Weinig activiteiten hebben tegenwoordig nog iets van belangeloosheid: sport, muziek en studie worden georganiseerd om competitie en prestaties aan te moedigen. De ouders van een vijfjarige jongen in de kleuterklas vertelden me dat ze een brief van de school hadden gekregen waarin stond dat de beoordelingsperiode op het punt stond te beginnen en dat het belangrijk was dat ouders hun kinderen hielpen "om goed te presteren". Ze namen de vrijheid om de schoolleiding te vragen of een dergelijke uitdaging niet een beetje voorbarig was ... Overal waar we komen wordt ons gevraagd om onze grenzen te verleggen, en er wordt ons altijd verteld dat de enige manier om plezier te hebben is om "meer en meer te doen". Het gaat niet meer om het skiën zelf, maar om het ervaren van extreme sensaties.

Ontkomt het spirituele leven aan deze permanente wedijver? Dat is niet uitgesloten. Om jongeren aan te trekken is het effectiever om een hele nacht van gebed aan te bieden dan te proberen hen een bescheiden maar dagelijkse praktijk aan te leren. Om jongeren kennis te laten maken met het religieuze leven organiseerde een Frans bisdom onlangs een nachtelijke fietstocht tussen verschillende gemeenschappen. De organisatoren waren zeer verbaasd dat de religieuzen niet enthousiast waren over het idee om een getuigenis van hun leven te geven om twee uur 's nachts! Dit was niet omdat ze lui waren, of omdat hun ijver voor de Heer was afgenomen, maar omdat ze deze rally zagen als onverenigbaar met een manier van leven die in geduld wordt opgebouwd, in trouw en niet in het buitengewone. Prestaties, buitengewone gebeurtenissen, extreme sensaties, van reclame tot pastorale zorg, overal gaat het om het zoeken van stimulans. Hoe bereidt dit alles ons voor en helpt het ons om "*onze vreugde te vinden in onze trouw*" [Romeins Missaal, collecta Zondag 33] en om de gewoonte van het alledaagse in alle rust te verdragen in dienst van Christus?

Neem de regie over je leven, op elk gebied

Als veel spirituele praktijken tegenwoordig met succes de nadruk leggen op 'loslaten' als poort naar sereniteit, dan komt dat omdat alles in ons leven ons in de tegenovergestelde richting duwt. Het vinden van manieren om los te laten, te erkennen dat niet alles in ons leven afhangt van onze wil of de controle die we kunnen uitoefenen: zulke momenten worden schokkende ervaringen, zo zeldzaam zijn ze. De paradox is dat de praktijken die worden aanbevolen om dit loslaten te bereiken vaak nogal dwingend zijn en mensen ertoe aanzetten om zich te onderwerpen aan een discipline die zo veeleisend is als monastieke ascese. Het verlangen om los te laten is zo groot dat de ervaring ervan een speciaal plekje krijgt in het klassement van de zelfbeheersing.

Uiterlijk ziet deze controle er anders uit, maar de sporen ervan zijn nog lang niet uit ons referentiekader verdwenen. We hoeven onszelf niet meer onder controle te houden om te voorkomen dat we onze emoties tonen. We hoeven niet meer onder alle omstandigheden sterk over te komen. Het gaat niet langer om het ontwikkelen van een zelfbeheersing die grenzen stelt aan ons verlangen. Er wordt een grote vrijheid ten aanzien van alle dwang verkondigd en veel mensen stellen zich voor dat ze vrij leven zonder door iets of iemand te worden beperkt. Toch zijn sport, gezondheid en fysieke verschijsgebieden van het leven waarin veel mensen zich bezighouden met zeer veeleisende praktijken. Ook het beroepsleven mag niet worden overgelaten aan toevallige ontmoetingen en het is belangrijk om de ontwikkelingen in je beroepsleven in de hand te houden.

Bij het levenseinde - het moment dat toch het moment van loslaten bij uitstek zou moeten zijn - zien we de ontwikkeling van deze nieuwe vorm van verscherpte zelfcontrole. Het gaat niet langer om het steunen op wilskracht [voluntarisme] zoals vroeger, maar men gaat de fout in door te willen beheersen wat niet beheerst kan worden. Een "waardige dood" wordt een dood die van tevoren wordt bepaald,

geprogrammeerd en georganiseerd, tot en met de begrafenisrituelen die erop volgen. Als de controle zich uitstrekt tot de begrafenisrituelen die na onze dood moeten worden uitgevoerd, wanneer komt dan eindelijk de tijd om los te laten?

De luchtspiegelingen van onmiddellijkheid

Aan die zeer sterke aanwezigheid van de cultus van beheersing in de hedendaagse cultuur, kunnen we de hedendaagse relatie tot tijd en ruimte toevoegen, waarin onmiddellijkheid belangrijker is dan afstand en duur.

Het internet, de wereld binnen handbereik

In de manier waarop we proberen kuisheid te leven en het aan jonge mensen te leren, is het essentieel om de impact van het internetgebruik op onze relatie met tijd te onderzoeken. Welke vraag we onszelf ook stellen, of welke informatie we ook nodig hebben, we zijn gewend om in een paar klikken, in een paar seconden te vinden wat we zoeken. In gesprekken waarvan je denkt dat ze losjes en niet erg belangrijk zijn, haalt de persoon met wie je praat vaak zijn telefoon tevoorschijn om de informatie te controleren waarover hij het net had, of om een vraag te beantwoorden die je zelf hebt gesteld, zonder dat je behoefte had aan een onmiddellijk antwoord. Net als je denkt een gezellig praatje te maken met een vriend in een restaurant, wordt het onderbroken door de zoektocht die ze op hun smartphone uitvoeren naar de informatie die je miste ... Elke verwachting, elk verlangen wordt omgezet in een behoefte die op dat moment moet worden bevredigd. Maar een gesprek is niet alleen een uitwisseling van nauwkeurige informatie, het is een ontmoeting tussen twee mensen, met de nodige clair-obscur en aarzeling. De tijd voor twijfel, verwerking en reflectie komt in de verdrukking door de onmiddellijke beschikbaarheid van informatie, in de illusie dat het de vraag beantwoordt en doet verdwijnen. De processen van ons innerlijk zijn echter subtieler dan dat. Het is vaak vruchtbaarder om een vraag open te laten dan om deze te steriliseren met het antwoord dat wordt gegeven door een stukje informatie. Op een dag, tijdens een training voor jonge professionals in de gezondheidszorg, probeerde ik hen duidelijk te maken hoe moeilijk het is om een filosofische term - ik geloof dat het 'ethiek' was - op een eenvoudige manier te definiëren, omdat het, afhankelijk van de auteur, niet altijd dezelfde betekenis heeft. Maar een van de deelnemers onderbrak me door te zeggen dat we echt onze tijd verspilden omdat we alleen maar Wikipedia® hoefden te raadplegen, dat hij voor zich had, en de definitie was duidelijk.

Eenvoud, directheid en uniformiteit zijn de kenmerken van wat het internet kan bieden, kenmerken die ver afstaan van het menselijk verlangen. Maar het internet is niet alleen een manier om toegang te krijgen tot informatie, het is ook een manier om in contact te komen met andere mensen. Dat is waar *eenvoud, directheid en uniformiteit* twijfelachtig worden, want het bereiken van de ander en een relatie aangaan is nooit eenvoudig, direct of uniform. Je wilt een relatie aangaan vanuit verlangen, niet omdat je alles onmiddellijk wil weten. "*Het is geen verlangen naar de ander als een 'object om van te genieten', maar naar de ander als een subject, een persoon.*" [Druet, artikel in NRT 1984]. Een verlangen dat slechts een honger is om te verslinden of om te bezitten kan suïcidaal genoemd worden, want het vernietigt waar het op uit is. Digitale communicatie moedigt deze illusie van bezitten aan, omdat de andere persoon altijd binnen handbereik is en er is niets van de ander dat aan mij lijkt te kunnen ontsnappen.

Pornografie voor iedereen toegankelijk

Nog niet zo lang geleden waren pornografische beelden wel te verkrijgen, maar het was een stap die veel priesters en religieuzen niet durfden te nemen: het huis verlaten, naar een kiosk gaan en vragen

naar tijdschriften die vaak ontoegankelijk waren voor zelfbediening, of, nog gênanter, een seksshop binnengaan. Vandaag de dag kan iedereen, met slechts een paar muisklikken, in de anonimiteit en eenzaamheid van de slaapkamer, en meestal gratis, zijn ogen vullen met pornografische beelden en films, en dat is al vanaf jonge leeftijd mogelijk. Als gevolg hiervan zijn de gebruikelijke dijken die kuisheid beschermen doorbroken en zijn er maar weinig kloosteromheiningen ondoordringbaar voor dit soort internetexpedities. De monnik die nooit op het idee zou zijn gekomen, of de mogelijkheid zou hebben gehad, om zijn klooster te verlaten en de stad in te gaan om wat te halen, wordt nu aan de verleiding blootgesteld. Met geen andere verdediging dan zijn eigen middelen wordt hij blootgesteld aan een verleiding die des te formidabeler is omdat het anoniem lijkt en de indruk wekt geen sporen achter te laten in de computerapparatuur of in het geheugen van iemand. Ook hier lijkt de ervaring die van een ogenblik te zijn, zonder follow-up, tot de dag waarop hij zich realiseert dat zijn geheugen doordrongen is van deze beelden.

Maar voordat we ingaan op de impact van deze situatie op het kuis leven, is het belangrijk om te benadrukken hoezeer het leren over seksualiteit is veranderd. Veel ouders en opvoeders zijn geschokt als ze ontdekken dat ze tienjarigen niets meer kunnen leren over de diversiteit van seksuele praktijken. Pornografische films worden niet langer in discrete enveloppen per post naar een paar goed geïnformeerde consumenten gestuurd maar via de mobiele telefoon, en zijn gewoon een activiteit op het schoolplein van veel middelbare scholen. Seksuologen en psychologen hebben gewaarschuwd dat de ontdekking van seksualiteit door pornografie zeer schadelijke gevolgen heeft. Verre van een onschadelijke bron van informatie te zijn die jongeren vroeg of laat zouden kennen, maakt het seksualiteit tot een prestatie, omdat niets in een pornografische film de kijker waarschuwt voor de kunstmatige aard van wat er op het scherm wordt getoond. De klassieke kritiek die pornografie aan de kaak stelt als seks zonder liefde waar mensen gereduceerd worden tot geslachtsorganen is volkomen terecht. Maar deze kritiek vergeet te vermelden dat de seksualiteit die in deze films wordt getoond deel uitmaakt van een cultus van prestatie die verder gaat dan louter fysiologische mogelijkheden. De kijker, die zich niet bewust is van de montage truc, schaamt zich nog meer dan voorheen voor de armzalige bescheidenheid van zijn of haar kunnen. De 'gewone' seksualiteit van een stel wordt dan beoordeeld als saai en middelmatig, vergeleken met de virtuele stoeipartijen van X-rated films. Natuurlijk hebben mannen altijd al fantasieën gehad over seksuele bravoure die hun werkelijke capaciteiten ver te boven gaan. Maar het verschil is dat pornografische films niet functioneren als fantasieën; ze houden de illusie in stand dat ze een werkelijkheid laten zien die toegankelijk is, omdat die door sommigen lijkt te worden ervaren.

Het hoort bij kuisheid om te leren analyseren wat er in ons omgaat, wat fascinatie opwekt en wat er gedaan wordt om dat op te wekken. Net zoals het nuttig is om jongeren te leren analyseren hoe reclames worden gemaakt om zo af te stappen van naïeve consumptie, is het ook beter om te leren begrijpen wat pornografie in ons uitwerkt, in plaats van simpelweg te zeggen dat het verboden is.

Het spirituele leven en de effecten ervan

Onze relatie met de tijd is door de technologie zo veranderd dat het verbazingwekkend zou zijn als het spirituele leven daardoor niet zou veranderen. Als we leven in deze permanente illusie van een onmiddellijke relatie met de objecten van onze verlangens, als het antwoord op een diepgaande vraag niet langer een kwestie is van rijping op de lange termijn maar van verbonden zijn met een krachtig netwerk, wat gebeurt er dan met onze relatie met God? Het noviciaat of het seminarie binnengaan in de veronderstelling dat vanaf die dag de eerder ondervonden moeilijkheden zullen verdwijnen; de religieuze professie of wijding benaderen in de overtuiging dat de genade van het sacrament een verbeelding, verzadigd van verontrustende beelden, onmiddellijk en definitief zal reinigen - dit zijn vandaag

de dag niet ongewone opvattingen over het spirituele leven en de effecten ervan. We hebben altijd gedroomd van onmiddellijke en definitieve oplossingen, maar vandaag de dag leidt alles ons ertoe om erin te geloven. Het is gemakkelijker om in onmiddellijkheid te geloven als je geboren bent in een digitale cultuur dan wanneer je uit een agrarische cultuur komt. Terwijl we onze reflectie voortzetten, moeten we aandacht hebben voor deze kwestie van tijd, duur, ook de lange termijn, en de kloof die kuisheid creëert ten opzichte van een cultuur van onmiddellijkheid. Het is essentieel om dit serieus te nemen, omdat het risico groot is dat we de langzame groei die bij een deugd hoort als een mislukking interpreteren.

Zoeken naar aanwezigheid in een gefragmenteerde wereld

Zoals we geleerd hebben, zei Sint Augustinus dat kuisheid "*ons terugbrengt naar de eenheid die we verloren hadden door onszelf te verstrooien*". Wat waar was in zijn tijd is vandaag de dag nog waarachtiger, omdat de mogelijkheden van deze verstrooiing exponentieel zijn in het hedendaagse leven. Naast de droom van almacht en de nadruk op het huidige moment, wordt de context waarin we kuisheid be-leven gekenmerkt door de moeilijkheid om in eenheid te leven. Onze dagen barsten uit hun voegen in honderden verschillende stukjes informatie, prikkels en boodschappen. De mensen met wie we omgaan zijn talrijk en we komen met veel van hen in contact zonder ze ooit gezien te hebben. Professionele vaardigheden worden zo gespecialiseerd dat een samenhangende benadering een illusie is. De geneeskunde is hier een goed voorbeeld van: een patiënt met een complexe aandoening wordt van specialist naar specialist gestuurd, waarbij ieder op zijn of haar eigen gebied tussenbeide komt, maar weigert om aan een totaalaanpak van de situatie te werken. Dit soort organisatie van de zorg kan zo ver gaan dat patiënten de indruk krijgen dat hun lichaam uiteenvalt in stukjes zonder onderlinge relatie.

Een dergelijke versnippering van ons leven leidt begrijpelijkerwijs tot een groeiend verlangen naar eenheid en aanwezigheid, een verlangen dat zowel gericht is op therapieën die zich als allesomvattend presenteren als op naar binnen gerichte benaderingen die toegang geven tot een diepgaande vorm van aanwezigheid, zoals 'mindfulness'.

Kan bewustzijn vol zijn?

Mindfulness-meditatie [*Frans: méditation de pleine conscience*] is de moeite van het bekijken waard omdat het relevant is voor de context waarin we leven. Om de voortdurende verstrooiing die de geest uitput te verminderen, laat mindfulness ons telkens terugkeren naar een staat van bewustzijn van onszelf en van de wereld om ons heen, zonder te streven naar efficiëntie. Dit kan gezien worden als een gezonde reactie, die de hedendaagse mens in staat stelt om terug te keren naar zichzelf via de perceptie van zijn lichaam en om afstand te nemen van de virtuele wereld die hem zowel opwindend als frustratie brengt. Maar is het werkelijk de juiste reactie om verstrooiing tegen te gaan door te zoeken naar vervulling in plaats van eenheid? De naam die aan deze aanpak gegeven wordt, verdient het om in vraag gesteld te worden. De praktijk zelf kan heilzaam zijn en mensen helpen die het contact met zichzelf en met anderen zijn kwijtgeraakt doordat ze leven in zintuiglijke opwindend en virtuele stimulatie. Maar is het eerlijk om te denken dat we volledig bewustzijn kunnen ervaren, een bewustzijn dat geen gebrek kent, dat een totale perceptie is van onszelf en de wereld, zonder fout, zonder limiet? We zullen later terugkomen op de illusie van volheid, omdat het raakt aan de kwestie van kuisheid. Als we kiezen voor een levensvorm die gekenmerkt wordt door een gebrek, is dat dan omdat we ervan overtuigd zijn

dat het geestelijk leven of het pastorale ambt het zal vullen? Is het kuise leven een vol leven, zoals zelfbewustzijn een vol bewustzijn is?

Communicatie of het gesproken woord?

Contact We hebben nog nooit zulke effectieve middelen gehad als vandaag de dag om in contact te komen met mensen ver weg - of we ze nu kennen of niet - of om informatie voor iedereen beschikbaar te maken. We profiteren hier elke dag van en velen van ons zouden niet meer kunnen werken zonder deze middelen. Het zou een illusie zijn dat we ze uit zouden kunnen bannen. Maar we moeten nadenken over de aanzienlijke verschillen die blijven bestaan tussen contact, communicatie en het gesproken woord. We vermenigvuldigen onze contacten, we kijken tevreden naar de groei van onze lijsten met contacten, vooral op sociale netwerken. Heel vaak zijn het de lengte van de lijst en het aantal "vrienden" die zwaarder wegen dan de mensen zelf. Het contact is een heel korte link. Als we bij de elektronische metafoor blijven, is contact geen stabiele verbinding, het is gewoon de mogelijkheid tot interactie die vaak onbenut blijft. Tegen iemand zeggen "we houden contact" is een goede manier om hem of haar achter te laten zonder een concrete toezegging te doen voor de toekomst.

Communiceren gaat verder. Communicatie heeft meer inhoud dan eenvoudig contact en kan zich in de loop van de tijd ontwikkelen. We communiceren informatie, we delen nieuws wanneer we met elkaar verbonden zijn op sociale netwerken. Maar wat onder communicatie valt, heeft niet altijd een diepgaande betekenis. Het gaat erom iets van je te laten horen, of gewoon te bestaan in de achtergrondruis, maar er is geen sprake van het ontwikkelen van een diepgaande analyse of argument, omdat de lezer - of luisteraar - je snel zal verlaten als je te lang doorgaat of te serieus bent.

Spreken is de enige echte basis van menselijke relaties. Het verschil met communicatie ligt in de tekortkoming, de constitutieve zwakte van spraak. Spraak kan nooit perfect uitdrukken wat het probeert te zeggen. Er zitten allerlei dubbelzinnigheden in. Het manifesteert het naast elkaar bestaan van verschillende betekenisniveaus die zowel tot nadenken stemmen als onbegrijpelijk zijn. De metafoor heeft geen plaats in de communicatie van informatie, hoewel het fundamenteel is voor spraak. Door middel van metaforen legt het gesproken woord relaties tussen betekenisregisters die meestal onsamenvattend zijn en die geen simpele oorzakelijke relaties zijn, maar die aanleiding geven tot een zingeeringsproces.

De manier waarop we tegenwoordig communiceren stelt ons voor een grote paradox, want we worden overspoeld, bestormd en verdrongen in woorden, en toch is een aanzienlijk deel van de boodschappen die de hele dag over ons worden uitgestort niet van de orde van het gesproken woord of van relaties.

Contact houden of aanwezig blijven

Wanneer je door een beproeving gaat, is het waardevol om vrienden aan je zijde te hebben, mensen die dicht bij je staan, niet zozeer voor de praktische hulp die ze je kunnen bieden of het advies dat ze je kunnen geven, maar gewoon voor hun aanwezigheid. Beproevingen leiden altijd tot een pijnlijke ervaring van eenzaamheid, omdat elke beproeving uniek is en niet met een andere kan worden vergeleken. Getroffenen hebben altijd het gevoel dat ze verkeerd begrepen of voorgesteld worden, omdat wat ze doormaken niet te vergelijken is. Ze ervaren de beproeving ook als beangstigend. We benaderen de getroffene met schroom. De aanwezigheid, zelfs in stilte, van iemand dicht bij ons die niet wegloupt, die aan onze zijde durft te staan en te blijven, zelfs als hij of zij ons geen hulp kan bieden, is een essentiële steun in tijden van beproeving. Maar we zijn niet voorbereid op zo'n aanwezigheid. We zijn goed

in het beloven dat we "contact zullen houden", in het zeggen tegen de nabestaanden "als je iets nodig hebt, bel me...", maar veel minder beschikbaar om echt aanwezig te zijn, om er trouw en langdurig te zijn. Begrafenissen brengen soms grote menigten ontroerde mensen samen, maar een paar weken of maanden later merken de nabestaanden vaak dat ze vreselijk alleen zijn en dat niemand het risico neemt om tijd met hen door te brengen, ondanks alle beloften. Het is niet genoeg om je mobiele nummer achter te laten om te denken dat je je bij de nabestaanden hebt gevoegd in hun eenzaamheid; je moet hen durven geven wat we denken niet meer te hebben: tijd.

Een context voor kuisheid

Deze korte beelden zijn niet bedoeld om een indrukwekkende diagnose van onze wereld te geven, of om de conclusie te trekken dat kuisheid een verouderde waarde is in de huidige cultuur. Ze kunnen ons helpen om enkele van onze eigen moeilijkheden alsook de strijd te identificeren die jonge mensen te wachten staat die overwegen zich te verbinden aan een leven van kuisheid. De boerenzoon die vijftig jaar geleden in het trappistenklooster intrad, trof een hard leven aan, zeker, maar een leven dat niet zoveel verschilde van het leven dat hij op de boerderij van zijn vader had gekend. Voor een jonge steding die vandaag het kloosterleven of zelfs het seminarie betreedt, is de stap veel groter. Het levensproject dat daar wordt voorgesteld vindt weinig steun in de ervaring die tot dan toe is opgedaan. Het zal zo buitengewoon lijken dat het onbegrijpelijk is voor vrienden en familie. Want de manier waarop kuisheid relaties creëert met anderen, met zichzelf en met het eigen lichaam, verschilt grondig van wat er om ons heen geleefd wordt.